

LAVASTETUT SEIKKAILUT

= Ihmeellisiä seikkailuja relativistisen taideteorian alueella.

P.A. Manninen

Henkilökohtainen ongelma.

Olihan se kiusallista, mutta eräänä päivänä se oli pakko tunnustaa. Olin rakastunut *Tarzaniin*. Siis siihen lehteen, tarkemmin sanoen sen ilmestymisvuosiin 1964—1971. Sitä nuoremmat numerot tuntuvat lähinnä rienaukselta. Erityisesti minua miellyttivät *Russ Manningin* piirtämät Tarzan-sarjat.

Pian huomasin rakastavani muutakin roskaa — kaikkea sitä amerikkalaista sarjakuvalehtikamaa, josta pitäminen ei ole ENSINKÄÄN muodikasta nykyään. Sarjakuvan klassikoista puhuttaessahan tarkoitetaan yleensä sanomalehtien sarjakuvia. Kuitenkin lienee pakko myöntää, että esim. *FLASH GORDON* tuntuu hyvin typerältä, kun sitä lukee albumimuodossa episodin toisensa jälkeen.

Sanomalehtisarjoilla on ollut omat rajoituksensa — nimenomaan visuaalisten kokeilujen suhteen. Väittäisin, että useissa moderneissakin sarjoissa on selvästi havaittavissa perinteisen sarjakuvalehtisarjakuvan vaikutusta. Tuskinpa esim. *Corbenin* sarjoja tai *Liberatoren* ja *Tamburin* *RANXEROX*ia olisi olemassa ilman tuota pioneerityötä.

Useimpien muiden nykyään ihailtujen sarjakuvien suhde vanhaan sarjakuvakamaan on vähemmän suoraa, mutta havaittavissa kuitenkin... Esimerkkeiksi voidaan ottaa vaikkapa *Moebius*, *Caza*, *Auclair*, kenties jopa *Bilal*. He ovat suodattaneet vaikutteita vapaasti, muistuttaen hieman ranskalaisen elokuvan uuden aallon suhdetta Hollywoodin perinteeseen.

Esittelen tässä artikkelissa kolme amerikkalaista piirtäjää, jotka eivät ole saavuttaneet juurikaan kulttikannatusta suurempaa suosiota. Heidän kauttaan tahdon osoittaa, että kaikki ei ole roskaa, mikä siltä näyttää.

Oikeastaan esiteltävät piirtäjät eivät ole kovin tyypillisiä lajinsa edustajia... Mutta yhtä kaikki olen heidät löytänyt siitä suuresta rosakasasta, jonne muutkin "kastittomat" sarjakuvat on karkoitettu. Siitä tulisesta järvestä...

Viime aikoina Amerikan sarjakuvalehdistö on useiden riippumattomien kustantajien ilmaantumisen johdosta piiristynyt. Vanhatkin yhtiöt ovat huomattavasti parantaneet sarjakuviansa laatua... *Comics Code* on vihdoin kaatunut.

Uusi sarjakuvalehtien kultakausi on käynnissä... Tosin nyt pienemmässä mitassa kuin II maailmansodan jälkeen. Nykyään sarjakuvalehdet suunnataan USA:ssa lähinnä suhteellisen pienelle, mutta sitäkin innokkaammalle fanijoukolle. Näistäkin syistä aika on otollinen perinteisen sarjakuvalehtiaineiston uudelleenarvioinnille.

KERSANTTI KIVI KOHTAA KUOLEMAN...

...ja he tervehtivät toisiaan, kuten virkaveljien kuuluu. *Russ* (oik. *Russell*) *Heath* syntyi vuonna 1926 New Yorkissa. Hänestä tuli ammattimainen piirtäjä jo 16-vuotiaana, jolloin hän avusti erään sanomalehtistripin (*Hammerhead Hawley*) piirtämisessä.

Vuodesta 1946 lähtien hän piirsi useita erityyppisiä sarjakuvalehtisarjakuvia, joita ainakin *Maurice Horn* on katsonut parhaaksi kehua maasta talvaaseen ja vähän ylikin. Näihin sarjakuviin sisältyi *Westerneitä* (*Arizona Kid ja Kid Colt*), *Sword & Sorcery* (*Silent Knight ja Golden Gladiator*) ja sotaa (*EC-lehdessä Frontline Combat*).

No, voivathan ne kehuja mittaisia sarjakuvia olla, mikä ettei... Ikävä totuus on, että suurin osa vanhoista sarjakuvalehdistä on häipynyt tavoittamattomiin ja uudelleenjulkaisut ovat järjestään (tai ainakin *EC:n* kohdalla) mielipuolisen kallista... Joten ei ole ihme, että en ole edellämäinöistä sarjakuvista nähnyt ruutuaakaan.

Mutta se sarjakuva, joka vastoin kaikkia ennakkokäsityksiäni sai minut vakuuttuneeksi *Heathin* kyvystä, on onneksi saatavilla — halvassa tanskalaisessa *Yankee-lehdessä* (lehti painetaan Tampereella). Kyseessä on kiveäkin kovempi, toiseen maailmansotaan sijoittuva sarja *Sgt Rock*.

Uskoisin, että suurin osa suomalaisista sarjakuvaharrastajista tuntee tervehenkistä inhoa *Korkeajännitystä* ja sen sukulaissieluja kohtaan. Siksi minäkin avasin eräässä divarissa käsiini osuneen lehden nenästään pidellen... Mutta sitten se riepui olkin ostettava ja vietävä kotiin.

Heathin piirtämiltä sivuilta loistaa rajaton luottamus kuvien voimaan. Useilla sivuilla ei ole tekstiä lainkaan, tai sitten se on pelkistynyt muutamiin huudahduksiin. Kuitenkin (tai ehkä juuri siitä syystä) tapahtumien selkeys ja jännittävyys säilyy. Turhia selityksiä ei kaivata.

Heathin kerrontatyyliä voisi hyvällä syyllä sanoa elokuvamaiseksi — sekä kuvien sommittelun, että tarinan tapahtumaympäristön käsittelyn osalta. Erityisesti mieleeni on jäänyt kohta, jossa musta amerikkalaisotilas taistelee saksalaisia sotilaskarkureita vastaan jonkin pikkukaupungin takapihoilla... Naruille on ripustettu pyykkiä kuivumaan, ja kaatuseaan eräs saksalainen sotkeutu lakanoihin... Pyykkiä painat lentelevät ympäriinsä. On mahdotonta kuvitella, että *Korkeajännityksessä* esiintyisi näin järkyttävän selkeää kuvaa sodan tunkeutumisesta siviililämään. *Korkeajännitykseen* verrattuna *Sgt Rock* on neorealismia.

Oikeastaan koko sarjakuvan tunnelmassa on jälkiä hyvinkin syvällisestä tyylielityksestä. Amerikkalaisten joukkojen upseereita ei rintamalla näy, kun taas saksalaiset ovat mukana koko sadistisen arvoasteikkonsa leveydeltä (esim. majuri, joka kuulustellussa kersantti *Rockia* syöttää pientä lintua... Se nokkii jyviä hänen kieleltään...) Kersantin johtama osasto tuntuu yksin sotivan koko Wehrmachtia vastaan... Kuin jonnekin omutiseen metallihelvettiin karkoitettu synties. Jos ei tietäisi mitään vuosisatamaa historias-ta, voisi *Sgt Rockia* pitää surrealismina. Sotaa käydään ei-kenenkään maalla, jossa *Franz Kafka* ja *John Wayne* kohtaavat.

Archie Goodwin on *Heathin* tyyliä kuvailemalla käyttänyt ilmausta "convincing grit". Sanalle "Grit" ehdottaa sanakirja merkitykseksi "Sisua"... Mutta itse pitäisin kuvaavimpana käännöksenä perin vulgaaria ilmaisu "siinä on munaa"... Sillä piirtäessään *Sgt Rockia* *Heath* on käskennyt lähes *Corbenin* veroista voimaa. Munassa on löytynyt, eikä sitä silti ole tarvinnut koko ajan roikottaa esillä (kuten *Corben* tunnetusti tekee).

Heath piirtää erittäin selkeällä tyyliä, korostaen usein varjoja tunnelman tihentämiseksi. Varsinkin oliset taistelut näyttävät upeilta, kun vain luotien vanat ja räjähdykset valaisevat maisemaa... Muutenkin taistelukohtaukset on kuvattu vakuuttavasti. Aseiden tuhovoimasta ei jää epäilystä. Lukija voi miltei tuntea, kuinka maa tärisee...

Sgt Rock ilmestyi ensimmäisen kerran lehdessä *Our Army at War* vuonna 1959, mutta *Heath* siirtyi sitä piirtämään vasta myöhemmin. Tunnetuin tämän sarjakuvan monista piirtäjistä on epäilemättä ollut *Joe Kubert*. *Heathin* verrattuna hänen näkemysensä kuitenkin tuntuu vain tyhjältä uhoamiselta tai pateettiselta veteraanivihteeltä.

Oikeastaan vain kansikuvissaan *Kubert* on päässyt samaan intensiivisyyteen kuin *Heath* sarjoissaan. *Sgt Rockin* pääasiallisena käsikirjoittajana on koko sarjan ilmestymisen ajan ollut *Robert Kanigher*. Jostakin syystä hänen tarinansa näyttävät *Heathin* piirtäminä hienoita ja muiden piirtäminä aivan joltakin muulta.

Ross Heathin pahin puute liittyy hänen sarjakuviansa pää- ja sivuhenkilöiden ulkonäköön... Hyvät heput näyttävät niin yllyhyveellisiltä, että samanlaisia sarjakuvia voisi kuvitella voivansa lukea, vaikka USA olisi sosialistinen ja sotasarjat olisivat

paikallisten pioneerien mielenlyennykseen kirjoitettuja...

Heath piirsi sarjakuvia myös Warren-yhtiön kauhusarjakuvalehtiin. Varsinkin *Creepy*-lehdessä julkaistut sarjat ovat nekin omalla tavallaan hienoja... Usein synkäksi laveerattuja pieniä moraaliteetteja. Lisäksi ne olivat — kieltämättä — eräitä verisimpiä sarjakuvia tuona harmaana aikana ennen "Ranxeroxia".

Näitä sarjakuvia olivat mm. *The Shadow of the Axe* (Pieni polka katkaisee himomurhaaja-isänsä kaulan kirveellä), *The Executioner* (Mafian palkkamurhaajan urakehtyys...), *Process of Elimination* (Mies ampuu perheensä ja rakastajattarensa... Kaikki loppuu kolmanteen maailmansotaan)...

Ja sitten oli tietysti Creepyn sadannessa numerossa ilmestynyt **Bruce Jonesin** käsikirjoittama *Hell Hound*. Siinä hullu koira alkaa pitää isännästään huolta varsin perusteellisella tavalla... Synkkä automatka vie heidät läpi pimeään maailmaan. Kaikki loppuu raamatulliseen ennustukseen: "...Ja pimeys ja nälänhätä ovat peittävä maan ja peto on hallitseva sen yli..." Ihastuttava sarjakuva.

SGT. ROCK

I DUMPED A FEW CLOTHES AND VALUABLES INTO A SUITCASE AND HEADED EAST, STOPPING ONLY LONG ENOUGH TO PHONE MY LAWYER AND START PROCEDURES TO SELL THE HOUSE. I DROVE ALL DAY AND ALL NIGHT FEELING THE FINGERS OF FEAR SLIP AWAY WITH THE MILES...

I FELL INTO THE LUMPY MATTRESS AND SLEPT THE SLEEP OF THE DEAD. TOWARD MORNING I WAS AWAKENED BY A SOFT, PLAINTIVE SCRATCHING AT THE DOOR...

HELL HOUND

KADONNUTTA SEIKKAILUA ETSIMÄSSÄ

John Powers Severin syntyi vuonna 1921 Jersey Cityssä, New Jerseyssä. Hän aloitti pilapiirtäjänä 30-luvulla *Hobo News*-lehdessä. Vuonna 1947 hän siirtyi piirtämään sarjakuvia tehden töitä useille sarjakuvalehti-yhtiöille. Näihin aikoihin Severin piirsi pääasiassa westernnejä ja toimi mm. *Price Western Comics* -lehden päätoimittajana ja pääasiallisena kirjoittajana.

1950-luvun alussa Severin teki sarjakuvia EC-yhtiölle yhteistyössä **Bill Elderin** kanssa (Elder muistettaneen ennen kaikkea niistä hurjista sarjakuvistaan, joita **Mad** julkaisi alkutaipaleellaan).

Olen lukenut pari Severinin ja Elderin yhteistä sarjakuvaa... Ne ovat huolellisesti, mutta hieman jäykkähkösti piirrettyjä. Jäykkyys oli ilmeisesti Elderin vaikutusta. Toisaalta on sanottava, että EC:n sotasarjakuvat yleisesti ottaen nousevat selvästi kaikkien muiden amerikkalaisten sotasarjakuvien yläpuolelle asettaessaan sodan moraalin kyseenalaiseksi!...

EC:n Sota/seikkailu-lehden *Two Fisted Tales* kolme viimeistä numeroa olivat kokonaisuudessaan Severinin tekemiä. Niitä onkin keuhuttu kaikkialla — ja epäilemättä ne sisältävätkin täyttä näkyleipää. Uusintapainoksena olisi täydellinen *Two Fisted Tales* saatavissa muutamalla satsella. Olisi niin...

Severin siirtyi EC:n jälkeen **Marvelille** tussaajaksi. Hän sai jonkinlaista kuuluisuutta piirtämällä puhtaaksi **Richard Ayersin** liikeynäpiirroksia sarjaan *Sgt Fury and his Howling Commandos*. Sitä on keuhuttu aikanaan varsin hyväksikin sotasarjakuvaksi, mutta en muutaman lukemani uudelleenjulkaisun perusteella voi olla aivan samaa mieltä. Ayersin kuvastomittelu on jännitteetöntä ja tarinat hiukan turhankin pirteitä (Amerikkanner commandos! Open fire! Mach schnell!).

Marvelille Severin on tussannut sittemmin mm. **Hulkkia**. (Severinin versioita on saattanut ilmestyä Suomessakin. En ole jaksanut tarkistaa.)

PROCESS OF ELIMINATION

YES, MYRON MEEK WAS SENSATIONAL. THERE WAS ONLY ONE THING THAT BOTHERED ME... THE KID JUST NEVER SEEMED HAPPY!

HEY, PROFESSOR...! WHAT'S WITH OUR BOY? I'VE KNOWN HIM WHAT...? A YEAR NOW? AND I AIN'T NEVER SEEN HIM SMILE ONCE!

HE HAS EVERYTHING! HE'S A STAR! WHAT MORE DOES HE WANT?

THERE'S ONLY ONE THING MYRON HAS EVER DESIRED, MR SCRIMP...

...THAT WHICH HE SIMPLY CANNOT HAVE!

MYRON MEEK ▲

Ollisin valmis väittämään, että John Severinin parhaat sarjakuvat ovat ilmestyneet *Creepy*ssä... Tuossa miellyttävässä (?) lehdessä, jonka taso heilahteli välillä jyrkästikin. Hänen kokemuksensa sotasarjakuvien piirtäjänä tulee esiin esim. sarjoissa *Angel of Jaipur* ja *A Toast to No Man's Memory* — Vaikka niissä tarinat olivatkin (Warrenin tyyliin) varsin keskin-kertaisia.

Tarinoinakin toimivat pari **Bill Dubayn** käsikirjoittamaa vanhoihin elokuviin liittyvää sarjakuvaa: *Professor Duffer and the Insuperable Myron Meek* ja *The Strange, Incurable Hauntings of Terrible Phinneas Boggs* (Rankkoja otsikoita, eikä vain?) Varsinkin ensinmainittu sarja on viehättävä... Se kertoo mekaanisesta miehestä, joka pääsee esiintymään varhaisin Hollywood-elokuviin. Severin on onnistunut tavoittamaan osan noiden vanhojen filmien viehätystyylisestä piirroksistaan.

Alnakin yhtä "hyviä" sarjakuvia olivat science fiction -aiheiset *The Star Saga of Sirius Sam* (käsik. Nicola Cuti) ja *The Lest* (käsik. Roger McKenzie). Niissä Severinin kuvienkäsittely pääsee selkeimmin esille — varsinkin *Sirius Samin* ilmataistelu rautakaupungeissa on vaikuttava... Mainittu sarjakuva on lyhydestään (8 s.) huolimatta joka suhteessa vaikuttavampi kuin kaikki Tähtien sota -sarjakuvat yhteensä. Siinä on tallella menneiden seikkailujen viaton lumo... Tarinana siinä ei ole mitään kummallista, vasta piirrokset luovat tuon taikapiriin, joka imee mukaansa.

Severin piirtää "vain" erittäin hyvin, eikä sinänsä tyyliillisesti eroa paljoakaan esim **Wallace Woodista**, mutta monimutkainen, tiheä viivoitus ja rasteritea päällekkäin käytävä tekniikka erottaa hänet useimmista sarjakuvapiirtäjistä. Tästä tekniikasta saattaisi tulla mieleen vaikkapa **Bilal**, elleivät Severinin viivat olisi niin yksiselitteisesti amerikkalaisia... (Tosin esim. **Auclair** piirtää joskus aivan Severinin viivoituksia muistuttavalla tavalla.)

Kuitenkin... Kun luen John Severinin piirtämiä sarjakuvia, en voi olla miettimättä, mitä hän voisikaan saada aikaan **TODELLA** hyvästä käsikirjoituksesta... Jos nuo selkeät kuvat saisivat kertoa tarinan, jolla olisi edes hieman **MERKITYSTÄ**...

Severinin sarjat näyttävät varsin elokuvamaisilta; kuin piirretyistä still-kuvista kootuilta. Niiden avulla VOISI tavoittaa hienoja realismin vivahteita — Jos sarjakuvat olisivat taidemuotona yhtä arvostettuja kuin elokuvat (ja Severin olisi **Coppo-**

Severin itse ei kuitenkaan tunnu mitään suurempaa kaipaavan, sillä hänen viime vuosien tuotantonsa on pääosin mennyt *Cracked*-lehteen (joka tunnetusti on laimea Mad-kopio)... Taas yksi tapa, jolla hyvä mies menee hukkaan.

Tosin Severin on piirtänyt muutaman lyhyen sarjakuvan uudelle *Pacific Comics* -yhtiölle... En ole viitsinyt kyseisiä lehtiä kuitenkaan hankkia, sillä hyvistä tarkoituksista huolimatta *Pacificin* julkaisemat sarjakuvat ovat tähän asti olleet suurimmalta osaltaan hyvin tyhjiä... Tyylikkääntä kylläkin, mutta oikeastaan vain klassisten sarjakuvien alaviitteitä.

WE'RE LOOKING FOR A MAN CALLED SIRIUS SAM. IS HE HERE?

THE OLD BUZZARDS HERE ALRIGHT AND I WOULD APPRECIATE IT IF YOU'D REMOVE HIS CANTANKEROUS BODY FROM THE PREMISES. HE'S GIVING MY PLACE A BAD NAME.

THAT'S HIM IN THE CORNER

SIRIUS SAM ◆

OH DIDN'T I TELL YOU!

CRASH!

PAPERIVIIDAKON VALTIAS

Russ (oik. Russell) Manning syntyi Kaliforniassa, paikassa nimeltään Van Nyus vuonna 1929 ja kuoli 52-vuotiaana vuonna 1981.

Sarjakuvat hän sai työkseen vuonna 1953 astuessaan Western-yhtiön palvelukseen hetikohta armeijasta päästyään. Westernillä hän piirsi useita erilaisia sarjakuvalehtiä (mm. monia suosittujen TV-sarjojen sarjakuvaversioita). Näiltä ajoilta ovat peräisin sellaiset Suomessakin julkaistut sarjat kuten *Brothers of the Spear* ("Voittamattoman miekan veljekset") ja Manningin yhdessä Chase Graigin kanssa luoma *Magnus, Robot Fighter* (Suomessa "Markos").

Suomessa Voittamattoman miekan veljeksiä on julkaistu aikoinaan *Tarzan*-lehdessä. Se on hieno, rotujen tasa-arvoa korostava fantasiaseikkailu — toinen veljeksistä on musta, toinen valkoihoinen. Aluperin ilmestyessään sen on TÄYTYYNTY olla jotakin hämmästyttävän modernia. Siinä ei ole häivääkään Tarzania vaivaavasta latentista rasismista. Manning ei ilmeisesti suhtautunut kevyesti sosiaaliseen omaantuntoonsa.

Magnus ei myöskään ole lainkaan hullempi sarjakuva, joskin siihen saattaa olla vaikea suhtautua asiallisesti, mikäli on lukenut Corbenin asiasta tekemän seksiväkivalta -parodian *Mangle, Robot Mangler*. Magnus lienee kuitenkin eräs kaikkien aikojen suosituimmista puhtaasti science fictioniin pohjautuvista sarjakuvalehdistä USA:ssa. Suomessahan se ei sanottavammin menestynyt (mutta eipä täällä oikein muukaan scifi ole ottanut tulta, ainakaan tähän mennessä).

Vuonna 1965 Russ Manning siirtyi piirtämään Tarzan-lehteä. Pari vuotta myöhemmin hän sai tehtäväkseen myös päälehtiin leviävän Tarzan-version, ilmeisesti lehden saavuttaman suuren suosion vuoksi. Manningin Tarzan oli Euroopassa vieläkin suosituampi kuin USA:ssa, hän teki muutaman albumimuotoisen Tarzanin 1970-luvulla nimenomaan Euroopan markkinoita ajatellen, ja tšekäläisissä Tarzan-lehdissä hänen piirtämiään tarinoita on julkaistu ahkerasti uudelleen.

Manningin piirrostyylissä ja kuvien sommittelussa näkyy kenties selvimmin kaikkia kolmea esiteltyä piirtäjää yhdistävä piirre. Hänen piirtämänsä seikkailut näyttävät aivan siltä kuin ne tapahtuisivat lavasteissa. Eräiden amerikkalaisten elokuvien ilmeisyyden muistuttavalla tavalla kuvattua maailmaa hallitaneen erikoistehosteilla. Kuvissa esiintyvät valot ja varjot eivät oikeastaan ole yhteydessä miinäkäntäsoiseen realismiin. Mieleen tulee elokuvavalaistus, joka keinoitekoisuudessaan huolimatta saa kuvattun maailman näyttämään lähes ylilodelliselta.

Russ Manning todellakin piirsi sarjakuviansa taustat siten, että ne muistuttivat lähinnä paperista tehtyjä, jonkin ekspresionistisen elokuvan lavasteita.

Selkeimmillään tämä lavasteenomaisuus on nähtävissä eräässä *Tarzanin poika* -sarjassa, joka Suomessa on ilmestynyt TP-lehden numerossa 1-2 1969. Siinä "oudot olennot" kaappaavat Korakin ja hänen apinaystävänsä vieralle planeetalle. Tuon planeetan viidako muistuttaa lähinnä jonkinlaista hätäisesti studioon ripustettua kumimössöä... Ja kiivettyään mainitunlaisen mössöpuun latvaan Korak näkee Manhattanin pilvenpiirtäjät (tms) ja saa aiheen todeta: "Omituista! Kaupunkien näyttää aivan OIKEIDEN IHMIESTEN rakentamalta... eikä noiden outojen olennojen"... Sitten Korak löytää joukon paikallisia humanoideja, jotka eroavat maan

KORAK KIPEÄ LATVAAN SAARKA, MISTÄ HÄN NÄKEE ANAVUUSSEMAN JA SEN TOISELLA PUOLELLA OLEVAN LAAJAN ALUEEN...

ihmisistä siinä, että miespuoliset kansalaiset ovat kaljuja, ja naisilla on B-52 -tyyppiset tukkalaitteet. Kaiken kaikkiaan tuo mainio sarjakuva muistuttaa jotakin äärimmäisen pienellä budjetilla tehtyä scifi-filmiä. Tämän seikan aikaansaama surrealistinen vaikutelma on jotakin todella hilitöntä.

Tuo oli kyllä melko äärimmäinen esimerkki, yleensä Manning tyytyi hieman vähäisempään tyylittelyyn. Usein "lavasteet" kommentoivat tarinaa omalla tavallaan ja tuovat siihen syvyyttä. Hieno esimerkki tästä on kirjaan *Tarzan ja kultaleijona* perustuva sarjakuva (Suomessa *Tarzan* 12/1968). Sen loppuvaiheessa Jane kohtaa Tarzanina esiintyneen rikollisen. Tässä vaiheessa tuo mies on jo menettämässä järkeään. Tätä seikkaa korostetaan siten, että pienelle aukiolle puhalttaa tuuli, joka muovaa öisestä maisemasta epätodellisen... on kuin pensaikon lehdet leijuisivat ilmassa. Janen yllä oleva väljä viitta taipuu tuulen mukana osittain pimeyteen ja saa hänet näyttämään joltakin yöstä valoon astuvalta hengettäreltä.

Muistettavia kohtauksia sisältää muhinkin Tarzan-jaksoihin. Esimerkiksi *Oparin jalokivet* (alkaa numerossa 10/1967) on kohtaus maanjäristyksestä Oparin aarreluolassa. Siinä kultaharkkojen juopuneesti taipuvat pinot pohjustavat hienosti tapahtumaa, jossa Tarzan menettää muistinsa. Myöhemmin samassa lehdessä Ylipapitar La saa Tarzanin vangikseen, mutta saa hieman pettyä hänen tunteidensa kylmyyteen.

VOI PIIRREISSÄ AIVEMMÄIN OLEAVI OIKSIVÄÄ ESIEMMÄIN KALLUJIA!

Tässä kohtauksessa ei muuten olisi mitään erityistä, mutta Richard Corben (hän taas) on tehnyt siltä oman versionsa *DEN*-in ykkösoosan loppuun. Kyseessä ei voi olla puhdas sattuma, lainan täytyy olla tietoisista, niin suuri yhtäläisyys niistä löytyy. Corbenilla tosin "Paha kuningatar" osaa konstin tai pari enemmän kuin La... Mutta toisaalta Corbenin uustulkinta antaa kyllä lisää syvyyttä Tarzanin hieman padotummalle erotiikalle. Esimerkiksi Ylipapittaren käsivarressa on valkoista käärmettä esittävä koru, joka näyttää vähän... eikä oikeastaan ihan vähänkään... Oh Wow... Kaikkeat sitä oppiikin huomaamaan...

No jaa... Russ Manningin työtoverit ovat maininneet, että hän oli oopperataiteen ystävä, mutta kuunteli usein piirtäessään rokkiakin. (Ei muuten ollenkaan hullempi konsti. Esmes Ramones auttaa ihmesti piirrosrytmin säilyttämisessä.) Mutta tuo musiikkimaku kyllä selventää paljon: Hänen Tarzaninahan voisi vastata vaikkapa tuhlailuissa oopperalavasteissa esiintyvää *Beach Boys* -ryhmää... Sellainen yhdistelmä olisi tietysti sopimaton, mutta näyttäisi hyvältä ja kulkisi luja. Kuten Tarzan.

ROSKA ON HIENOA

Mihin tässä sitten päädytään? Voidaan päätellä, että eräistä halveksituista sarjakuvista voidaan pitää (ainakin minä voin) — ja pitäminen voidaan perustella. Jos taiteen ominaisuudeksi katsotaan, että sen vastaanottaminen aiheuttaa henkisiä ponnisteluja, on Tarzan minun kannaltani muuttunut "taiteeksi".

Ilmeisesti kaikki kulttuurimme tuotteet voidaan nähdä joko "taiteena" tai "viihtenä", riippuen erikseen jokaisesta tuotteen yksittäisestä vastaanottajasta. Tietenkin meidän on opetettu tulkitsemaan tietyt (tietyllä tavalla ja tiettyjen instituutioiden piirissä tuotetut) tuotteet eri tavoin kuin toiset, mutta se ei todista mitään.

Taiteen teorian löydät toisiaan minkä kerkiävät. Absoluuttisia totuuksia ei löydy, koska niitä ei ole olemassa. Maailma on vapaa.

Eikä siinä kaikki. Eräänä päivänä huomasiin rakastavani Likaista Harrya... Mutta se on jo liian kipeä juttu kerrottavaksi...

P.A. Manninen

(Tekstissä mahdollisesti olevista asiavirheistä saatte syyttää alla mainittuja lähteitä.)

Comics Feature n:o 26 (1983): *A tribute to Russ Manning*

Dwight R. Decker: *Tarzan artist Russ Manning dead at 52* (Comics Journal n:o 69, 1981)

Maurice Horn (toim.): *The World Encyclopedia of Comics* (1976)